

Konzultace k česko-rakouské tržní integraci trhů s plynem

OBSAH

A. ÚVOD.....	3
B. ÚČEL KONZULTACE.....	5
C. PRAVIDLA VEŘEJNÉ KONZULTACE	5
D. FILOZOFIE TRU.....	6
E. NÁVRH HARMONOGRAMU	9
F. DOPADY, NÁKLADY A PŘÍNOSY TRU	10
G. TABULKA PRO VAŠE PŘÍSPĚVKY.....	11

Konzultační dokument TRU(e)

TRU – Trading Region Upgrade (Nadstavba obchodního regionu)

Konzultace k česko-rakouské integraci trhů s plynem

A. Úvod

Tuto veřejnou konzultaci organizují rakouský a český regulátor, tedy Energie-Control Austria (E-Control) a Energetický regulační úřad (ERÚ).

E-Control a ERÚ spolu s provozovateli přepravních soustav, společnostmi Gas Connect Austria GmbH (GCA) a NET4GAS, s.r.o., (N4G) založili dobrovolnou pracovní skupinu s cílem vypracovat návrh na propojení plynárenských trhů v Rakousku a České republice a integraci trhů ve střední Evropě. Tento dokument byl vypracován uvedenou pracovní skupinou a podává zdůvodnění zvoleného přístupu k tržní integraci, jakož i informace o tom, jakým způsobem by tato integrace mohla fungovat. Integraci plynárenských trhů v Rakousku a České republice podporují také vlády obou zemí.¹

Hlavním cílem konzultace je představit možnost integrace prostřednictvím tzv. nadstavby obchodního regionu a získat zpětnou vazbu od účastníků trhu na tuto službu a iniciativu.

Integrace trhu – cíle a Cílový model plynárenského trhu (ACER)

Obecně lze integraci trhů s plynem chápat jako proces vývoje a realizace opatření, která podporují konkurenci mezi různými zdroji plynu, posilují likviditu na plynárenských obchodních uzlech (hubech) a měla by vést ke snižování cen plynu i rozdílů mezi cenami plynu mezi obchodními uzly v různých oblastech evropského plynárenského trhu.

Konkrétní opatření k integraci trhů s plynem jsou popsána v materiálu ACER - „Gas Target Model“ (GTM)² (Cílový model plynárenského trhu). GTM je založeno na třech hlavních pilířích: umožnit fungování velkoobchodních trhů, posílit propojení trhů a umožnit model bezpečných dodávek. Integrovaná opatření jsou tato:

- Síťové kodexy, tj. příprava a zavedení vhodných pravidel přístupu třetích stran (TPA). Jako příklady lze uvést postupy řízení nedostatku kapacit (Congestion Management Procedures), mechanismus přidělování kapacit (Capacity Allocation Mechanism), vyvážení sítě (Balancing) a interoperabilita a předávání údajů (Interoperability and Data Transfer Rules). V současné době probíhá zpracování síťových kodexů pro harmonizaci struktur přepravních tarifů a postupů pro investice do inkrementálního navyšování kapacit.
- Investice, tj. plánování a realizace investic do přepravní soustavy za účelem vybudování nových propojení anebo zvýšení stávající kapacity mezi tržními oblastmi, zlepšení konektivity tržních oblastí.
- Rozšíření tržních oblastí, tj. zavedení přeshraničních tržních oblastí, obchodních regionů či satelitních trhů. Mezi příklady patří „BeLux Integrated Gas Market“ či rakouské tržní oblasti Vorarlberg a Tyrolsko s německou oblastí trhu NetConnect Germany.

Integrovaná opatření, která by případně mohla být použita k užšímu vzájemnému přiblížení rakouského a českého trhu, je nezbytné podrobně analyzovat na základě stávající technické, obchodní

¹ Viz např. <http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/Austerlitz-Declaration.pdf> a http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/x2014_04_03_ministr_zaooralek_navstivi_rakousko.html

² Vypracován v roce 2011 a aktualizován v roce 2014. Zveřejněn ACER v lednu 2015 na <http://www.acer.europa.eu/Events/Presentation-of-ACER-Gas-Target-Model-Documents/European%20Gas%20Target%20Model%20Review%20and%20Update.pdf>

a regulatorně právní výchozí situace. V této souvislosti je třeba vzít v potaz tato specifika rakouského a českého plynárenského trhu:

- Přístup na oba trhy je umožněn prostřednictvím progresivního systému se vstupními a výstupními body a s virtuálním obchodním bodem a vysokou mírou pevných, volně přidělitelných kapacit. Burzy plynu jsou navázány na virtuální obchodní body a nabízejí krátkodobé a termínované tržní produkty. Uplatňují se stávající síťové kodexy EU; v současné době zpracovávané síťové kodexy budou zavedeny a uplatňovány koordinovaným způsobem.
- Obě přepravní soustavy umožňují přístup, který není omezen nedostatkem přepravních kapacit, všem koncovým uživatelům a zásobníkům plynu i značné kapacity tranzitní přepravy do sousedních trhů. Při integraci obou trhů by měly být zachovány jejich přepravní funkce (přeprava plynu na vnitrostátní i mezinárodní úrovni).
- I když jsou Rakousko a Česká republika sousední země, nejsou na úrovni přepravních soustav přímo propojeny. Proto byl vypracován Projekt obousměrného rakousko-českého propojení, (BACI). Díky své funkci tržního propojení byl tento projekt schválen jako projekt společného zájmu (PCI) zařazený do 1. seznamu PCI i do aktualizovaného 2. seznamu PCI.

Možné modely integrace rakouského a českého plynárenského trhu

Konkrétní opatření zaměřená na tržní integraci by měla potenciálně nabídnout další možnosti naplnění zákaznických očekávání jak na vnitrostátním trhu, tak i na sousedních trzích.

Společná pracovní skupina provedla analýzu několika alternativ z hlediska realizovatelnosti a proveditelnosti využití jednoho z výše uvedených konkrétních integračních opatření. Výsledky těchto analýz lze shrnout takto:

- Integrace napojením jedné tržní oblasti k druhé (satelitní trh) není uplatnitelná, neboť oba trhy jsou plně rozvinuté a vybaveny virtuálními obchodními body a burzami plynu.
- Integrace splynutím trhů nebo zavedením funkčního obchodního regionu (nejrozsáhlejší podoba integrace) by kvůli podstatným tranzitním funkcím obou sítí vyžadovala zavedení rozsáhlých kapacit, což by vyvolalo značné investiční náklady, které by pak byly rozděleny mezi koncové uživatele. Vzhledem k nepřímému propojení přes Německo a Slovensko byly přínosy takto rozsáhlé integrace společně posouzeny jako nejisté. Následně bylo rozhodnuto začít s malou integrací, která umožní budoucí rozšíření, sbírání zkušeností a umožní tím získat lepší představu o výsledných vlivech na ceny plynu a dopady na trh.
- Příprava a výstavba fyzického spojení mezi trhy vyžaduje určitou dobu a podle aktuálního plánování projektu BACI členové pracovní skupiny přepokládají, že integrace obou trhů na základě takového přímého spojení by neměla být zahájena dříve než v letech 2020/21 (technické kapacity ve výši 750 000 m³/h v obou směrech. Viz též PCI 6.4).

V květnu roku 2015 zahájily společnosti GCA a N4G tržní průzkum, aby od účastníků trhu získaly jejich názory na otázku, zda by tyto inkrementální kapacity měly být nabízeny na novém propojovacím profilu nebo pomocí nové koncepce zohledňující zásady Tržní integrace. Z tohoto tržního průzkumu vyplynula preference pro Tržní integraci. Členové pracovní skupiny projednali možnost, že by nejdříve došlo ke shromažďování zkušeností pro další vypracování opatření k tržní integraci s využitím stávajících kapacit.

Uvedený přístup vyžaduje nastavení zcela nového integračního opatření na základě spolupráce mezi provozovateli přepravních soustav v souladu se stávajícími i očekávanými pravidly pro přístup třetích stran (TPA).

Prvním výsledkem činnosti společné pracovní skupiny je **koncepce opce TRU** tak, jak je popsána níže (viz část D).

Tuto opci si může koupit kdokoli. Může ji využít každý, kdo si rezervuje vstupní kapacitu na přeshraničních bodech, bodech fyzických i virtuálních zásobníků plynu i bodech výroby plynu v přepravních soustavách společností GCA a N4G. Nadstavba rezervovaných vstupních kapacit

umožňuje transfer množství plynu do přidruženého rakouského (resp. českého) plynárenského trhu i transfer do sousedního českého (resp. rakouského) plynárenského trhu. V zásadě to umožňuje obchodovat s objemy plynu pocházejícími z jednoho vstupního bodu v obou oblastech plynárenského trhu. Tato možnost proto byla nazvána nadstavbou obchodního regionu neboli Trading Region Upgrade (TRU).

Navrhovatelé TRU jsou připraveni zpracování této koncepce dokončit a co nejdříve zahájit její testování. Odhadované zahájení TRU je společně s každoroční roční aukcí kapacit v červnu 2017 pro použití od 1. října 2017.

B. Účel konzultace

Cílem této konzultace je zjistit, zda účastníci trhu mají skutečně o službu TRU zájem. Zainteresované strany by proto rády:

- (i) poskytlý náhled do současného stavu vypracovaného modelu tržní integrace a fungování zvoleného modelu tržní integrace a
- (ii) získaly zpětnou vazbu účastníků trhu ještě dříve, než dojde k dalšímu podrobnějšímu rozpracování a zavedení modelu TRU, a to v tomto směru:
 - Jaká je úroveň zájmu o Opci TRU
 - Připomínky k fungování Opce TRU

C. Pravidla veřejné konzultace

Energetický regulační úřad a E-Control zahajují veřejnou konzultaci týkající se integrace plynárenských trhů v České republice a Rakousku. Cílem konzultace je shromáždit vstupní informace pro vyhodnocovací proces za účelem posouzení realizace navrhované koncepce propojení plynárenských trhů mezi Českou republikou a Rakouskem. Tuto koncepci vypracovali příslušní provozovatelé přepravních soustav (PPS) a národní regulační orgány. Národní regulační orgány tímto poskytují rámec nezávislé a transparentní konzultace každému zainteresovanému subjektu.

Respondenty, tedy organizace i fyzické osoby, žádáme o dodržování těchto pravidel veřejné konzultace:

1. Konzultace probíhá od 30. března do 19. dubna 2016. Připomínky obdržené po uzávěrce nebudou brány v úvahu.
2. K zasílání otázek a připomínek používejte pouze tyto e-mailové adresy: plyn@eru.cz a marktregeln@e-control.at
3. Odpovědi piště jednoduchou angličtinou nebo češtinou a vyhněte se užívání akronymů.
4. Vítané jsou názory všech zainteresovaných subjektů.
5. Svůj příspěvek strukturujte. Vždy označte, ke které části konzultačního dokumentu se vyjadřujete. Jednoznačně uveďte, na kterou otázku odpovídáte, ke které pasáží se vyjadřujete. Svůj příspěvek napište co nejvýstižněji.
6. Předpokládá se, že vaše sdělení bude zasláno se zdůvodněním.
7. Označte, zda svůj příspěvek považujete za anonymní.
8. Každý příspěvek bude sdílen (částečně nebo plně) v rámci pracovní skupiny, a to se zajištěním anonymity podle předchozího bodu.
9. Všechny příspěvky budou považované za veřejné a budou publikovány na webových stránkách národních regulačních orgánů (a také prostřednictvím odkazu na webových stránkách PPS).
10. Shrnutí výsledků konzultace bude zveřejněno na webových stránkách národních regulačních orgánů (a také prostřednictvím odkazu na webových stránkách PPS).

D. Filozofie TRU

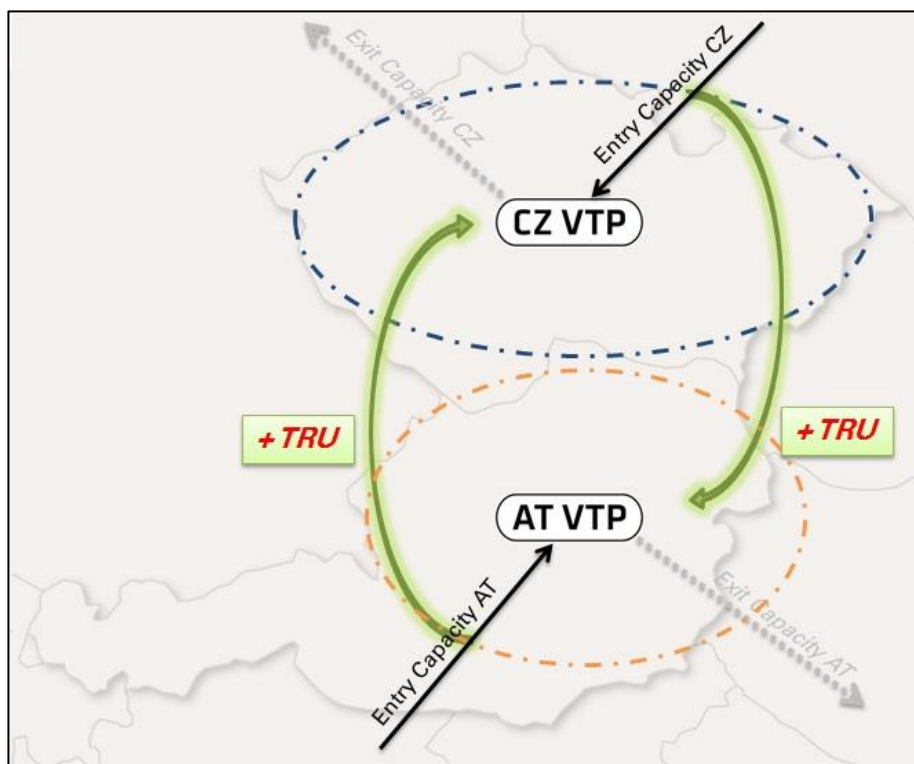
Podpora integrace trhů mezi Rakouskem a Českou republikou pomocí nabídky většího počtu možností z hlediska konektivity a bez nutnosti jednoúčelové investice. Myšlenka TRU spočívá ve vytvoření služby, která reflektuje potřebu větší flexibility v přepravě plynu.

Níže jsou uvedeny vlastnosti TRU:

- Schopnost TRU - více příležitostí
- vymezení TRU - možnost upgrade
- flexibilita TRU - kompatibilní se všemi vlastnostmi vstupních kapacit
- alokace TRU - na základě Nařízení CAM
- rezervace TRU - přístupná komukoli
- použití TRU - podle potřeb

Schopnost TRU

TRU nabízí možnost nadstavby rezervované vstupní kapacity na každém vstupním bodu přepravních soustav společností GCA a N4G. **TRU** umožňuje přístup k rakouskému virtuálnímu obchodnímu bodu (VOB nebo VTP), českému VOB nebo dokonce oběma bodům VTP zároveň. To rozšiřuje flexibilitu vstupní kapacity o možnost dosáhnout také na sousední trh a obě tržní oblasti mohou sloužit jako jakási velká plynárenská křižovatka. **TRU** představuje nadstavbu kapacity ve smyslu příležitostí.

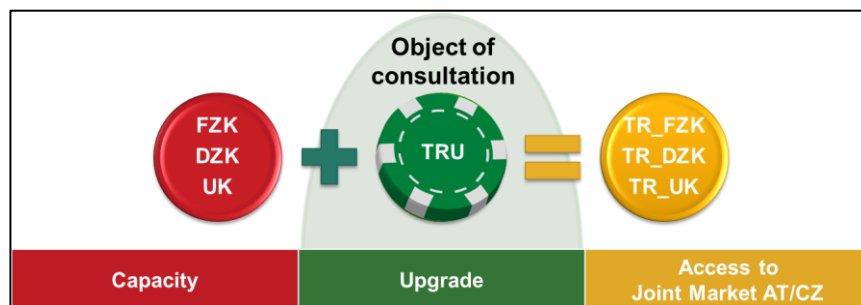
Obr. 1: Možnosti TRU

Vymezení TRU

TRU představuje nadstavbovou službu, neboť poskytuje dodatečné právo nominovat vstupní kapacitu nejenom do tržní oblasti, kde je tato vstupní kapacita sjednána, ale také nominovat vstupní kapacitu do sousední tržní oblasti.

Připojením TRU (zelená mince) ke standardním produktům vstupní kapacity FZK, DZK a UK (červená mince) uživatel sítě transformuje svůj původní kapacitní produkt na TR_FZK, TR_DZK a TR_UK (žlutá mince), umožňující přístup k druhé tržní oblasti (rakouské resp. české).

Podrobnosti Opce TRU jsou popsány na obr. 2.

Obr. 2: Kapacita a TRU

Legenda:

- FZK: Volně přidělitelná kapacita (německy Frei Zuordenbare Kapazität)
- DZK: Dynamicky přidělitelná kapacita (německy Dynamisch Zuordenbare Kapazität) – není k dispozici v českém vstupně/výstupním systému
- UK: Přerušitelná kapacita (německy Unterbrechbare Kapazität)
- TRU: Trading Region Upgrade, Nadstavba obchodního regionu
- TR: Obchodní region

Flexibilita TRU

TRU na kterémkoli vstupním bodu; tj. TRU může být přiděleno kterémukoli přeshraničnímu vstupnímu bodu, vstupnímu bodu fyzických i virtuálních zásobníků plynu i vstupnímu bodu výroby plynu, a to za předpokladu, že vstupní bod je přímo připojen k přepravní soustavě společnosti GCA nebo N4G.

TRU s jakoukoli charakteristikou rezervované kapacity; tj. upgrade nezmění původní „charakteristiku“ vstupní, ať již pevné nebo přerušitelné kapacity, ale rozšiřuje možnosti tržního propojení takto:

- Rezervovaná pevná vstupní kapacita FZK + TRU = pevný přístup k českému VTP nebo rakouskému VTP
- Rezervovaná pevná vstupní kapacita DZK + TRU = pevný/přerušitelný přístup k českému VTP nebo rakouskému VTP
- Rezervovaná přerušitelná vstupní kapacita + TRU = přerušitelný přístup k českému VTP nebo rakouskému VTP

TRU je plně flexibilní při využití v rámci trhu, na němž bylo zakoupeno. Plně flexibilním způsobem je možno TRU přesunout na jakýkoli vstupní bod stejné přepravní soustavy v režimu na následující den.

Alokace TRU

TRU bude přidělováno pomocí aukčního mechanismu popsaného v Nařízení Komise (EU) č. 984/2013, kterým se zavádí kodex sítě pro mechanismy přidělování kapacity (CAM NC). **TRU** bude přidělováno na platformě PRISMA.

Pilotní fáze **TRU**: Aukce proběhne na jeden plynárenský rok. Zbývající **TRU** bude nabídnuto v následných aukcích na kapacity v režimu na následující den a klouzavé měsíční a každoroční čtvrtletní kapacity pro tento plynárenský rok.

Rezervace TRU

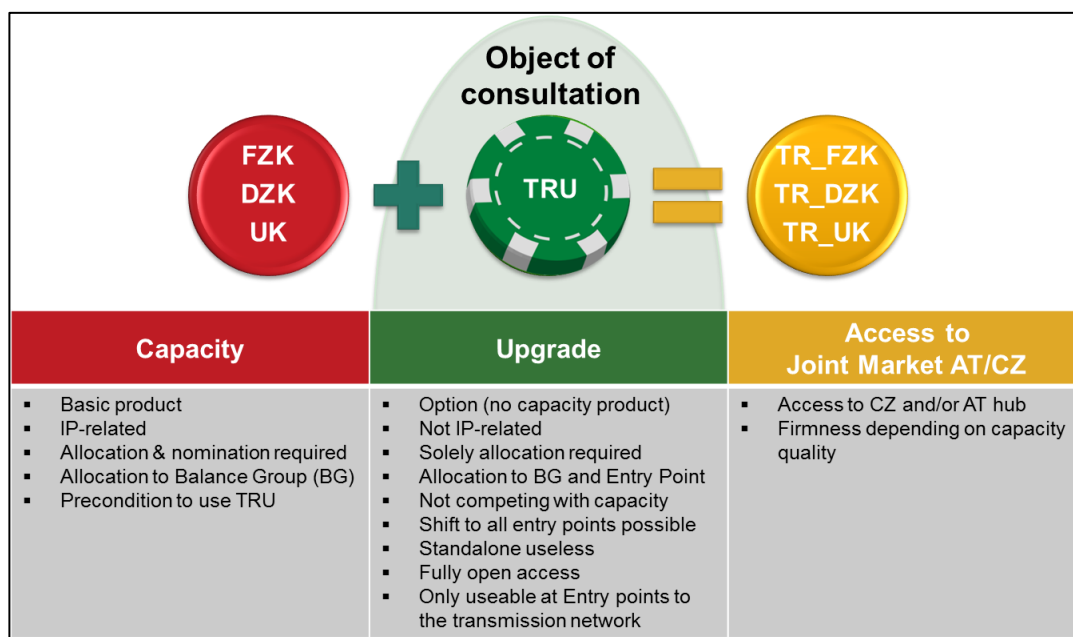
Rezervovat si službu **TRU** může kdokoli. Podmínkou pro uživatele je úspěšná registrace u GCA/N4G pro účely nákupu TRU.

Použití TRU

TRU musí být přiděleno konkrétnímu vstupnímu bodu na přepravní úrovni. **TRU** je opční nadstavba, a nemůže tedy být využíváno samostatně. **TRU** pracuje se standardním postupem nominace kapacity, avšak vyžaduje určení cílového bodu VOB. Společnosti GCA a N4G zajistí přístup do sousední tržní oblasti přímo.

Shrnutí TRU

Společnosti GCA a N4G představují nástroj pro případné zavedení obchodního regionu mezi Rakouskem a Českou republikou.

Obr. 3: Charakteristiky **TRU**

E. Návrh harmonogramu

ERÚ spolu s E-Control zastávají názor, že základním stavebním kamenem každého integračního procesu je transparentní a jasně vymezený legislativní rámec. Proto byl aktuálně platný legislativní rámec v obou státech podroben analýze. Výsledkem této analýzy je soubor nezbytných legislativních změn pro hladký integrační proces, a tudíž pro správné fungování již integrovaného trhu.

Česká republika

Z hlediska České republiky bude proto třeba provést tyto legislativní změny:

Pravidla trhu s plynem

Energetický regulační úřad je odpovědný za zpracování vyhlášky o pravidlech trhu s plynem; tímto úkolem je pověřen na základě zmocňovacích ustanovení Energetického zákona. Z tohoto důvodu bude definitivní revidovaný model, obsahující přijatelné změny z řádného konzultačního procesu, transformován a zapracován do této vyhlášky jako podzákoně normy přímo související s postupy a termíny na českém plynárenském trhu. Na základě výsledků konzultačního procesu budou do Pravidel trhu s plynem během celého roku zapracovávána ustanovení nezbytná pro správné fungování této služby. Procesní požadavky týkající se úpravy Pravidel trhu s plynem zůstávají v platnosti.

Termín: 1. až 4. čtvrtletí 2016

Řád provozovatele přepravní soustavy

Energetický regulační úřad schvaluje Řád provozovatele přepravní soustavy (řád) v souladu s příslušnými ustanoveními Energetického zákona. Tento řád zpracovává provozovatel přepravní soustavy podle § 58 odst. 8 bodu t) Energetického zákona. Obsah požadavků tohoto řádu je vymezen ve vyhlášce o náležitostech řádu provozovatele. Podle této vyhlášky musí být každý produkt nebo služba nabízená provozovatelem přepravní soustavy zahrnuta do řádu. Ke konci 4. čtvrtletí roku 2016 bude tedy nezbytné řád novelizovat na základě legislativních změn, které bude třeba provést. Procesní požadavky týkající se úpravy řádu zůstávají v platnosti.

Termín: 4. čtvrtletí 2016

Cenové rozhodnutí

V rámci své působnosti stanovené legislativním rámcem vydává Energetický regulační úřad rozhodnutí o regulovaných cenách souvisejících s dodávkami plynu. Na přelomu let 2016 a 2017 budou navrhované cenové parametry publikované v poslední fázi legislativních změn v cenovém rozhodnutí ERÚ, které bude vycházet z publikovaných Pravidel trhu s plynem. Procesní požadavky týkající se zveřejnění cenového rozhodnutí zůstávají v platnosti.

Rakousko

Z rakouského hlediska bude nezbytné provést tyto změny:

Pravidla trhu s plynem

Čl. VI Všeobecných podmínek pro přístup k přepravní síti (GTCs) umožňuje provozovatelům přepravní soustavy nabídnout volitelné služby, a to jednotně a nediskriminačně. Trading Region Upgrade (TRU) bude považován za takovouto volitelnou službu. Vzájemná práva a povinnosti mezi provozovateli přepravní soustavy a uživateli soustavy, jakož i provozní podrobnosti týkající se TRU budou uvedeny v Pravidlech trhu s plynem.

Termín: 4. čtvrtletí 2016

Vyhláška o cenách v plynárenské soustavě

Efektivní náklady na poskytování volitelné služby (TRU) budou stanoveny regulátorem E-Control. Ceny za TRU pak budou uvedeny ve Vyhlášce o cenách v plynárenské soustavě na základě § 70 Zákona o zemním plynu z r. 2011 a provozovatelem přepravní soustavy budou zveřejněny na Internetu.

Termín: 4. čtvrtletí 2016

Nejbližší možné zahájení služby TRU

Odhad data zahájení TRU: Nabídnut v rámci předpokládaných každoročních aukcí roční kapacity v červenci roku 2017 pro využití s účinností od 1. října 2017.

F. Dopady, náklady a přínosy TRU

Předpokládané přínosy

Důvodem pro zavedení/vypracování **TRU** je bližší propojení rakouské a české oblasti plynárenského trhu. S dodatečnou nabídkou služby **TRU** se pro účastníky trhu očekávají tyto přínosy:

GAS CONNECT AUSTRIA GmbH (GCA) a NET4GAS, s.r.o. (N4G) hrají klíčovou roli při zajišťování tranzitní přepravy plynu pro zásobování odběratelů v sousedních zemích – Německo, Maďarsko, Itálie, Francie, Slovinsko, Chorvatsko, Polsko a Slovensko, jakož i přepravy plynu pro odběratele na svých národních trzích. Propojení rakouské a české oblasti plynárenského trhu posiluje postavení těchto oblastí jako ústřední plynárenské křižovatky ve střední Evropě. Nabídka možností **TRU** umožňuje přepravovat plyn mezi rakouskou tržní oblastí a českou tržní oblastí, včetně přídavných přepravních příležitostí do a z příslušných sousedních zemí. Flexibilita **TRU** podpoří přeshraniční přepravu a přístup k tržním oblastem v celém regionu.

Integrované trhy budou navíc podporovat tržní příležitosti, a tedy také silnější konvergenci i snižování celkové úrovně velkoobchodních cen plynu ve střední a východní Evropě.

Touto hlubší tržní integrací by se také mohla posílit atraktivita zásobníků plynu v Rakousku a České republice.

Dodatečné náklady

TRU bylo navrženo a jeho zavedení se plánuje jako čistě tržně založená opce, tj. bude nabízeno a prodáváno podle poptávky trhu. Dodatečné náklady v souvislosti s **TRU** vzniknou pouze tehdy, bude-li **TRU** prodáván. Záměrem je, aby byly dodatečné náklady na **TRU** pokryty přímo rezervacemi opce **TRU**.

Dopad TRU na tarify

Opce **TRU** v testovací fázi proto neovlivní ani současnou strukturu, ani úroveň přepravních tarifů v Rakousku a České republice. V současné době se plánuje pokračovat v tomto tržně založeném přístupu i po ukončení testovací fáze.

Stručně: opce **TRU** je považována za dodatečnou pobídku nabízenou trhu zainteresovanými provozovateli přepravních soustav. **TRU** je založeno čistě tržně a stávající tarify neovlivní. Předpokládá se, že **TRU** vytvoří přínosy, které budou po implementaci vyhodnoceny na základě chování nabízejících.

G. Tabulka pro vaše příspěvky

I. Obecné poznámky

--

II. Konkrétní vstupy

Do této tabulky vepište své vstupy, dodržujte pravidla veřejné konzultace

Číslo	Odkaz na příslušnou část konzultačního dokumentu	Přípomínka, dotaz apod.	Zdůvodnění
...

III. Shrnující dotazy

Jak byste celkově vyhodnotili navržený model pro rakousko-českou integraci plynárenských trhů?

--

Jak byste celkově vyhodnotili navrhované služby/produkt pro rakousko-českou integraci plynárenských trhů?

--

Souhlasíte s vyhodnocením nákladů a přínosů rakousko-české integrace plynárenských trhů uvedených v tomto dokumentu v souvislosti s rozvojem plynárenských trhů v České republice a Rakousku?

--

Máte další připomínky nebo návrhy na vylepšení týkající se rakousko-české integrace plynárenských trhů, o které byste se rádi podělili?

--

Měli byste zájem o účast na odborné akci zainteresovaných subjektů týkající se Trading Region Upgrade?

Ano

Ne